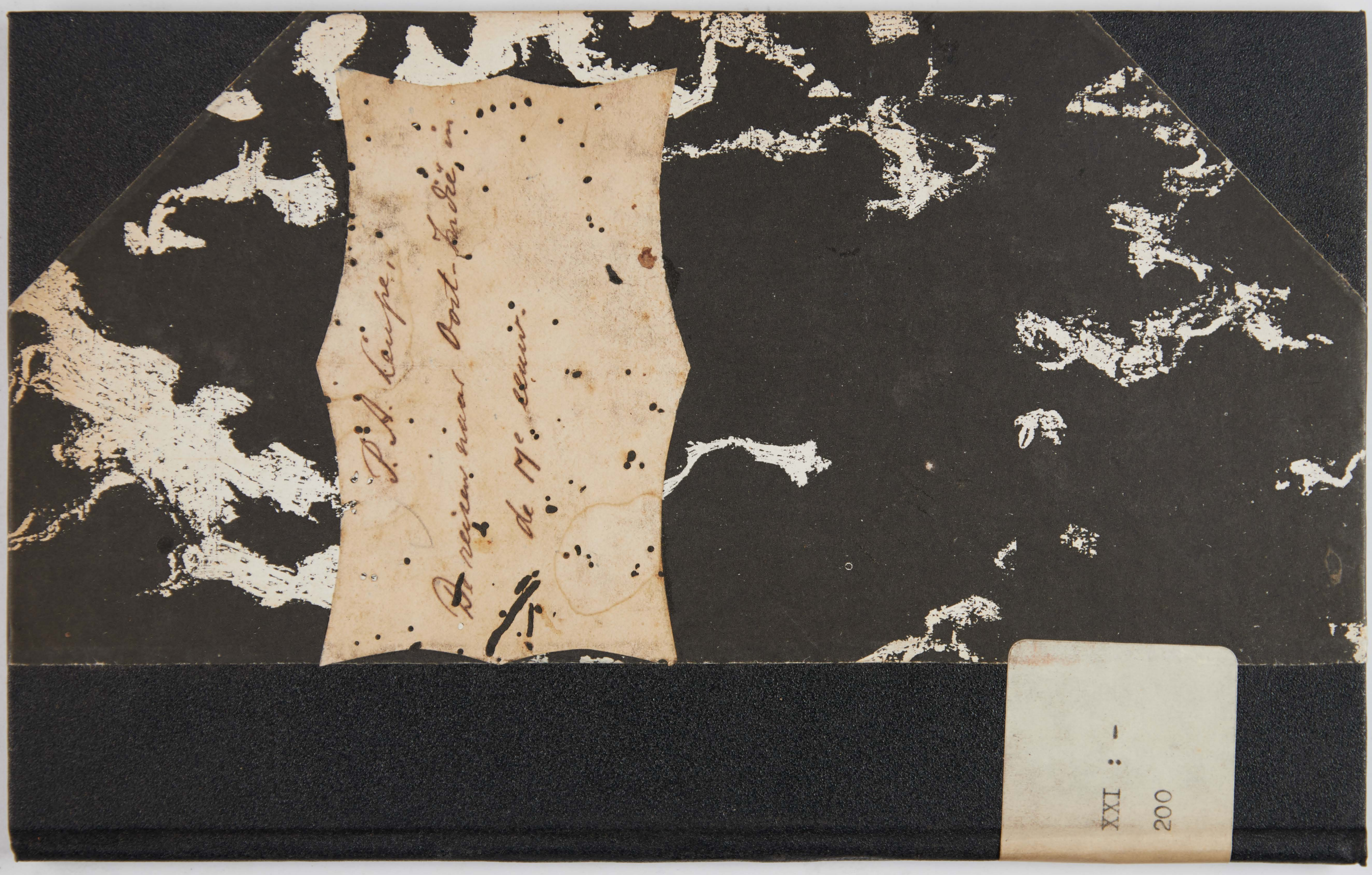

XXI : - 200

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

287.600

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

XX1200

DE REIZEN NAAR OOST-INDIËN,

IN DE

17^e^ EEUW,

DOOR

P. A. Leupe,

KAPITEIN DER 1^e^ KLASSE BIJ HET KORPS MARINIERS.

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 23-7-2010
Nomor Induk : 10825/PI-Museum/10
BIB - ID : 0010-41477060
ITEM - ID : 031018 0244
Asal : Museum Pusat

BAT. GENOOTSCHAP VAN K.E.N.W.
PERPUSTAKAAN NASIONAL

Wanneer tegenwoordig een schip onze havens verlaat, met directe bestemming naar *Batavia*, en het aldaar na eene reize van 110 à 120 dagen ter reede komt, dan zegt men gewoonlijk: »dat schip heeft eene redelijke goede reis gehad." Niet alzoo was het in de 17e eeuw; wanneer destijds een schip uit *Nederland* vertrok, en binnen de acht maanden voor *Bantam* ankerde, dan rekende men, dat dit schip eenen voorspoedigen overtogt had gemaakt, waarvoor aan de opperhoofden eene premie werd toegekend. Dat schipper BAREND FOKKESZ. met zijn galjoot op den 3den November 1677 uit *Holland* vertrokken, op den 10den April daaraan volgende te *Batavia* aankwam, hebbende derhalve de reis in vier maanden en zeven dagen afgelegd, werd dit als een zoodanige zeldzaamheid beschouwd, dat men zijn standbeeld, (dat hem in Friesche kleeding voorstelde), op het eiland *Kuiper* plaatste, opdat het ieder, die den wil naar de reede van *Batavia* had, in het oog moest vallen (1).

Onder de oorzaken waaraan de langdurige reizen onzer schepen naar *Oost-Indiën*, in die dagen, kan worden

(1) Het is te bejammeren, dat de Engelschen in 1808 bij hun bezoek op dat eiland, dit beeld mede vernield hebben.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

toegeschreven, behoort voorzeker de mindere bezeildheid; maar eene niet minder voorname reden lag daarin, dat onze vroegere zeevaarders te veel aan de Afrikaansche kust hielden, aldaar ankerden en ververschten, en de zaden opdeden der doodelijke ziekten, die veel volk wegsleepten. Van daar de reize voortzettende, werden ze veelal door de variabele winden, die daar doorgaans heerschen, opgehouden, zoodat er soms weken voorbij gingen, alvorens ze van de passaatwinden konden gebruik maken, die hunne reizen moesten bespoedigen.

Uit de journalen van MAHU, VAN NOORD, L'HERMITE en anderen, kan men zien, welke nadeelige gevolgen het verblijf onder den Afrikaanschen wal op hunne eskaders uitoefende.

De bewindhebberen der Oost-Indische Compagnie, met deze oorzaken niet onbekend, gaven dan ook reeds spoedig daar tegen eenige bevelen. Zoo lezen wij in den seinbrief: »daer naer hun alle de schepen in dienst van de Vereenichde Oost-Indische Comp., naer d'*Oost-Indiën* varende, sullen hebben te reguleren, soolange deselve bij den anderen sullen wesen."

» Art. 17 (1). Ende alsoo wy tot seer groote schade van de Comp. met extra ordinaire verlenginge van de uytreyse, verlies van veel volcx, verderf van de goederen ende andere inconvenienten, bevinden dat veel schepen in de bocht van *Guinea* vervallen, soo sullen alle schepen haer wachten van de cust van *Guinea* te naer te comen, ende niet te seer Oostelyck aen te loopen, maer liever de Zuyt houden, ende alle uytterlycke devoir doen om in de bocht niet te vervallen, ende alsoo eene corte ende spoedighe reyse te maken."

Nader wordt dit aangedrongen in de »Memorie ende naerder instructie omme spoedelyck soo wel van hier als

(1) Deze *Seinbrief* en de volgende *Memorie* zijn uitgevaardigd vóór 1634, en nog in Handschrift. Zie *Kron. Hist. Gen.* 1852, bl. 273.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van daer, aen de *Cabo de bona Esperança*, ende soo voort tot *Bantham* te geraecken, sonder ofte in de bocht te vervallen, ofte oock tusschen de voorschr. *Cabo* ende *Bantham* lange met verlies van veel volcks ende verderff van vivres ende ingelaeden goederen, als vóór desen tot meermalen gebeurt is, onder ofte omtrent de linie te blijven swerven."

De volgende artikelen nemen wij daaruit over:

Art. 1. »In den eersten dient wel genoteerd ende onthouden te worden, dat de N. O. winden gemeenlyck altyts van 't begin van November tot in 't leste van Juny op 2, 3 ofte $3\frac{1}{2}$ graeden benoorden de linie wayen, ende dat tusschen deselve tyt, de schepen aldaer op de hoochte voorschr. 2, 3 ofte $3\frac{1}{2}$ graden te gemoete comen de Zuytweste winden."

Art. 2. »Ten anderen, dat in de maenden van Julius, Augusti, September ende October, de voorschr. Zuydelycke winden, ofte Z. Z. Weste winden deur wayen tot op 9, 10 ofte 11 graden benoorden deselve linie."

Art. 3. »Waer uyt dan nootelyck volght ende goet achttenemen is, dat alle schepen, die soo vroech uyt deselve landen vaeren, ofte soo spoedigen voortganck hebben, dat se tusschen den eersten November ende den lesten Juny op 2, 3 ofte $3\frac{1}{2}$ graden benoorden de linie connen geraecken, haeren cours naer de bocht niet en hoeven te stellen, nochte oock eenige peryckelen loopen van daerin te vervallen, mits haeren cours van *Engelandt* aff, stellende naer de *Canarische* Eylanden. Van daer naêr de Eylanden van *Cabo Verde*, ende dan soo voorts Z. Z. O. aenseylende, tot dat sy den Zuydelycken windt crygen, die haer als geseyt is tusschen de voorsz. maenden van November en Junyus op de hoogte van 2, 3 ofte $3\frac{1}{2}$ graeden benoorden de linie te gemoet sal comen."

Art. 4. »Maer de schepen soo laet van hier vertrec-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

kende ofte deur contrarie wint, ofte andere inconvenienten soo lange onderwege blijvende, dat se voor den uytganch van Junius ofte voor 't begin van November, dat is, in Julio, Augusto, September ofte October, eerst tot op 8, 9, 10 ofte 11 graden aan de syde ofte benoorden de linie soude connen geraecken, als wanneer de Zuydelycke ofte Zuitweste winden als geseyt is tot op de voorschr. 9, 10 ofte 11 graeden Noordelycke breete deurwayen."

Art. 5. »Soo en is 't niet moogelijck dat de schepen, sonder in de bocht te vervallen, door de linie te connen geraecken, en is 't oversulcks geraden dat de schepen in sulcken gevalle haeren cours soo hoogh by den windt opsteecken ofte stellen, als eenichsints mogelijck sal wesen, om door de linie te geraecken, ende daer synde, van daer wederom West aenloopen tot dat sy den windt Oostelyck crygen, met den welcken sy als dan wederomme Zuyt over sullen loopen, tot dat sy Westelycke winden krygen."

Art. 6. »Van gelycken sullen de schepen, die te bequamer tijt, tusschen November ende Junius, op de voorschr. hooghte van 2, 3 ofte $3\frac{1}{2}$ graden Noordelycke breete geraecken, met de Z.O. windt, die haer op deselve hooghte als geseyt is, comen te gemoeten, mede Zuyt overloopen tot dat sy de voorgeschreven Westelycke winden krygen, het welck gemeenlycke geschiedt op 18 à 20 graeden Zuydelycke breete, zoo men Westelyck is, ofte op 28 à 30 graeden soo men Oostelyck is."

Art. 7. »De Westelycke winden hebbende, sullen de schepen haeren cours niet dadelyck naer de *Caepe de Bona Esperança* toesetten, om in de variabele winden niet te blyven, maer Z.Z.O. aenseylen tot op de 35 ofte 36 graeden Zuydelycke breete, alwaer eenen naturelijcken Westelycken windt doorwayt, om spoedich aen de *Caepe* te comen."

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ten einde nu de opperhoofden der schepen aan te moedigen om de boven opgenoemde bepalingen na te komen, was er bij art. 18 van den hiervoren genoemden seynbrief het volgende bepaald:

» Ende opdat alle commisen, schippers ende stierluyden 't selve te meer mogen behartigen ende daertoe alle uytterlycken ende mogelyck devoir aenwenden, sal den oppercoopman, schipper ende stierluyden van alle schepen, die voortaen uyt deese landen binnen den tyt van 6 maenden tot *Bantham* sullen arriveren, tot een vereeringe hooft voor hooft, tusschen haerlieden te verdeelen, genieten 600 guldens; binnen de 7 maenden arriverende 300 guldens; binnen de 8 maenden 150 guldens. Ende ter contrarie sullen de voorschreven officieren in gelycke boete ende amende van 600 guldens vervallen, by aldien sylieden de schepen sonder uytterlycke noodt aen eenige andere plaetsen als aen de *Tafelbay* verversschende, haere reijse daerdoor sullen comen te verachteren; wel verstaende, dat den onderstierman van de voorschreven vereeringe sal genieten $\frac{1}{6}$ part, ende d'andere $\frac{5}{6}$ parten, sullen hooft voor hooft aen den coopman, schipper ende stierman verdeelt worden, ieder even veel."

Dat de sommen, in dit artikel aangewezen, werkelijk aan de daarop regt hebbende werden uitbetaald, vinden wij bevestigd door het volgende stuk, waarbij de schipper en stuurlieden van het galjoot de Parkiet, verklaren, de somma van *f* 400 te hebben ontvangen, van den onderkoopman ROELOFF DE MAN, aan de kaap *de Goede Hoop*; zijnde het $\frac{2}{3}$ gedeelte waarop zij konden aanspraak maken.

Het werd hun daar uitbetaald, doordien genoemd galjoot bestemd was, om vooreerst aan de Kaap gebruikt te worden.

De Parkiet was uit *Amsterdam* vertrokken met 2[illegible] koppen, den 8ⁿ Maart 1660, en zonder iemand der equipage verloren te hebben, kwam zij den 14ⁿ Julij

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

daaraanvolgende aan de kaap *de Goede Hoop*, hebbende de reis in vier maanden en zes dagen afgelegd.

» Wy ondergeschreven schipper ende stuyrluyden, alle in dienst van de Nederlantsche Oost-Indische Compagnie, bescheyden op 't galiot de Parkit, bekennen mits desen uyt handen van den ondercoopman ROELOFF DE MAN, ontfangen te hebben, de somma van vier hondert carolus guldens, synde de gerechte twee derde paerten van de premie, bij d' Heeren Majores gestelt, tot vereeringe voor de opperhoofden van de uytvarende schepen, ten regarde van het spoedige overseylen, ende dewyle 't voornoemde galiot de Parkit, aen de caep is gedestineert te blyven, heeft ons den commandeur ende raedt van 't fort *de Goede Hoope*, de voorschreven $\frac{2}{3}$ paerten van de premie toegeleyt, bedanckende deselve voor de goede betalinge."

Actum in 't Galiot de Parkit g'anckert in de *Taeffel-bay*, voor 't fort *de Goede Hope*, den 12e Augusty Ao. 1660.

(Eig. Get.) ISBRANT VAN BANCKEN.
PIETER DANIELSEN
CHRISTOFEL HANTELMAN.

Behalve de brieven van eenige bevelhebbers van schepen, in het najaar van 1658 uit onze havens gezeild en aan *de Kaap* aangekomen, waaruit wij hun wedervaren vernemen, volgt hiermede een uittreksel uit het dagboek van den Commandeur aldaar, JOHAN ANTONIË VAN RIEBEECK, betreffende de schepen, in den loop van 1658 aan *de Kaap* gearriveerd, met opgave der datums van hun vertrek en eenige andere bijzonderheden.

Uit het hiervoren opgegevene ontwaart men, dat men in de 17e eeuw eene reis van zes maanden onder de voorspoedigste rangschikte, terwijl tegenwoordig, wanneer men er drie en eene halve maand over doorbrengt, zoodanige reize niet onder de allergunstigste opgenomen wordt. — Wij hopen, dat onze zeelieden zich meer

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bekwamen zullen in de kennis der stroomen en winden, die in de groote zeeën des aardbols het meest heerschende zijn, en zij zich de pogingen van BERGHAUS, JOHNSTON, MAURY en anderen ten dienste zullen maken, en daardoor hunne reizen zien beveiligen en bekorten, zoodat spoedig de tijd aanbreke, dat eene reis van *Nederland* naar *Batavia*, in iets minder dan drie maanden volbragt, niet meer onder de kortste gerekend kunne worden.

Met de mededeeling der volgende brieven en tabel betrekkelijk deze zaak, meenen wij den lezers van dit tijdschrift eene dienst te bewijzen.

N°. 1. » Edele, ernstfeste, wyse, voorsienige, wel achtbare Heeren.

» Mynen voorgaenden is geweest van den vierden December des voorleden jaers, van omtrent *Groot Canarien*, denselven is ter hand gesteld aen eenen GERRIT JANSE, van *Amsterdam*, voerende het scheepie ffet Moortge, en gaet copye daervan hier neffens. Op denselven dach, alsoo het calm was, konden wy niet naer genoech komen om de boot aen land te senden, en des anderen daechs de calmte continuerende, vonde ick niet goet met het groote schip dichter aen lant te komen, om niet door den stroom op de wal te vervallen, als dienstich soude wesen om met soo een stilte daer wederom af te geraecken. Ick sont daerom het jaght Zuylen tot voor de baey, en van daer ging onse groote boot tot aen de stad, alwaer den ondercoopman RANS en den secretaris DOUBLET de Gouverneur, soo van alle de *Canarise* eylanden in 't generael, als van *Groot Canarien* in 't particulier, volgens mijne ordre begroetede, van denselven seer beleefdelyck en met veele civiliteiten onthaelt wierden. Sy bequamen oock redelycke quantiteit vruchten en andere verversingen, met verseeckering, dat soo een

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nacht geliefden te vertoeven, sy alles in overvloet van het lant souden crygen, synde daertoe alreede ordre gestelt; doch sulex tegen haer last wesende, syn sy wederom aen boort gekomen met 't gunt sy in de haesticheit hadden kunnen krygen. Wy syn van daer dadelyck voortgeseilt en bejegende maer weinich dagen de Noordoostpassaatwint, die ons tusschen deur de Westelycke van *Cabo Verde*, seer voorspoedichlyck tot op de hoochte van vier graeden, twaeleff minuten Noorderbreete geleide, aldaer (synde den 26ª December voorleden) kregen wy stilte en bleven alsoo in calmte dryven, tot den 11ª January daeraenvolgende, wanneer wy de Linie Equinoctiael passeerden, en met redelycke voortgangh door den Suijt-Oost passaet wint gebracht wierden voorby de *Abrolhos* tot aen de Eylanden van *Marten Vaaz*, van waer wy tot aen de Eylanden van *Tristan d'Aqunha* en voorts tot hiertoe variable en meermael contrarie weder hebben gehadt, met veel stilte, die somtijts drie à vier dagen duyrde; dat men seer selden in dese gewesten siet gebeuren, hier door is onse reyse vry langhdueriger gevallen als ons lieff is, doch wy hebben wederom genoechsaem altyt goet weder en bijnae noyt een storm gehadt; wy kregen in 't eerste veel siecken, die onder de linie noch seer in getal toenaemen, synde het meesten deel heete en brandende koortsen, uyt een abondantie der gal ontstaende, doch sy syn door Godes segen wederom meest genesen (daer toe de verversing die wy van *Groot Canarien* hadden, veel geholpen heeft) uytgenomen 13 die overleden syn; op het laeste heeft sich het scheurbuyk in veele beginnen te openbaeren, dewelcke door de verversinge die se alhier genieten, wederom in haere vorige gesontheyt werden herstelt.

Het leck van ons schip, daervan ick in mynen voorgaende mentie maeckte, hebben wy, naer veel souckens, bevonden daerin te bestaen, aen backboort van de groote

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

mast af, tot achteren toe, omtrent ses voeten onder waeter, drye naeden boven malcanderen, door het bewegen van de zee telckens open en toegaen; waerdoor seer veel waeter in 't schip komt, ende de pomp altyds moet gaen; wy hebben groote moeyte genomen om 't selve te stoppen, doch te vergeefs, overmits de groote lankte en het tusschen komen van soo veel knyen, inhouten en anders; wy hebben oock bevonden dat de boute op deselve plaets los syn, en dat de balcken onder de coebrugh gints en weder gaen, dat oock de berckhouten aen deselve syde op veel plaetsen vergaen en verrot syn. Wy hebben uyt een berckhout een stuck van 15 voet gehackt dat heel vergaen was, soo dat het schip aen die syde seer ontset is, dat aparentelyck wel meest veroorsaeckt is, omdat, even voor desselfs jongste wedercomste naer het vaderlant, betselve met rijst op de cust van *Chormandel* overlaeden is geweest, waerom ick sie dat de Heeren seventienen al voordesen, op den 16^{n} April 1650, voorsichtelyck goet gevonden hebben, dat de costelycke retourschepen tot rijst laeden niet gebruyckt soude werden, ten waere de nootsaeckelyckheyt sulx vereyschte. Wy hebben oock de boechspriet en focke-rhae seer swack bevonden en met wangen moeten verstercken.

» Op den 20^{n} deser maent rencontreerde ick in zee 't jaght Meliskercke van de camer van *Zeelant*, hetwelck negen dagen in de baey van *Saldanha* hadde geweest, en syn cours recht deur naer *Batavia* stelde. Op den 22^{n} daeraenvolgende ben ick hier in de *Tafel*-baey wel gearriveert, gelyck oock de fluyten Cortenhoef en Zuylen; ick heb aldaer gevonden de schepen en fluyten Arnhem, Loenen en Ulisses, van UEdelheyts camer en Hector van de camer van *Delft*, en op gisteren is alhier gearriveert 't jacht Hoochsande van de camer van *Zeeland*, hetwelcke eenige dagen in *Sierra Leone* geweest is, en 23 dooden op de reis gehad heeft.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het fluytje Emmenhoren van de camer *Enckhuysen*, was den 17n February, en het schip de Princesse Royael, twee dagen voor onse aenkomst van hier vertrocken. Van de acht retourschepen laest naer het Vaderlant gegaen, waeren vier de *Cabo* verby gepasseert, en alsoo deselve twee en twintich lasten ryst, eenige packen cleetgis en schoenen voor de *Cabo* in hadden, soo hadde de commandeur RIETBEECK ses van syn volck, met de retourschepen, alhier in de baey leggende, naer het eylandt *St. Helena* gesonden, om aldaer de voorschr. ryst en verdere goederen te ontfangen en waer te nemen, tot dat met bequame gelegentheyt van daer soude werden afgehaelt; en heeft den commandeur RIETBEECK my versocht dat ick het fluytje Zuylen naer *St. Helena* soude willen senden, en alhoewel ick seer beswaerlyck en met kommernisse daer tegen aensach, om het voorschr. fluytje van syn reys te diverteren, evenwel naerder considererende dat den comm. RIETBEECK verclaerde, sonder de voorsz. ryst niet te kunnen bestaen, maer dat het saeykooren met groote verachteringe van den landbouw soude moeten gebruycken; dat oock de Heer Gouverneur-Generael en Raden van *India* verscheyden mael eenige scheepjens expres tot assistentie voor de *Caep*, met ryst van daer hebben afgesonden, dat mede voorschr. ryst en verdere goederen alsdan soude moeten blyven leggen, ten sy het een of ander schip daerom van hier gesonden wierde, gelyck oock het volck van daer niet soude cunnen geraecken, als met eenige aldaer comende schepen naer *Europa*, tot ondienste en coste van d'Ed. Comp. Daer noch bycomende, dat Zuylen weinig goederen voor *Batavia* in hadde, en niet veel volcks voerde, soo heb ick met goetvinden van den breeden Raedt, de voorschr. fluyt Zuylen ter fine voorschr., naer het eylandt *St. Helena* gesonden, met last, om sich te spoedigen sooveel mogelyck is, en de voorschr. ryst en verdere goederen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

alhier gebracht hebbende, syn reys naer *Batavia* te vervoorderen.

» Ick hebbe alhier in de baey gevonden een Engelsch schip, genoemt de Dolphyn, daer schipper op is THOMAS MORGAN, 't selve heeft tot *Jamby*, *Macasser*, *Japara* en oock voor *Bantham* geweest, desselffs lading (soo hy seyt) bestaet in peper, suycker en wat benjoin, en is van meeninge van hier naer *Livorno* te gaan, het selve schip hadde door storm verscheyde anckers, touwen en seijlen verloren, soo dat niet overich hadde als twee anckers en touwen, daer hy hier voor leyt; hy hadde oock veel dooden gehadt, syn overich volck meest sieck synde, soodat hy geen acht gesonde mannen hadde, en sulcx t' eenemaele in onmacht was, en weinich aparentie sagh om de reys te connen volbrengen, den voorschr. Engelse schipper versocht my, dat ick hem met eenige anckers, touwen, seylen en oock eenige timmerluyden assisteren wilde. Ick hebbe geoordeelt dat ick hem in soodanige ongelegentheyt niet kon e verlaeten, en hebbe hem daerom, met goetvinden van den breeden Raed, laeten trecken uyt 't schip Arnhem, een ancker van dertien hondert vyf en negentich ℔, (hetwelck als te cleyn synde, by hetselve niet konde worden gebruykt), uyt Cortenhoef een touw van twaelef duym en uyt Zuylen ses rollen doeck, die hy voor de *Caep* inhadde, en hier niet nodich waere, alle het welcke voorschr. Engelsman tot taxatie van de Hollanse schippers, met realen van achten, tegen achtenveertich stuyvers het stuck, aen den commandeur RIETBEECK soude betaelen, die hetselve verantwoorden moet; het versoeck om eenige timmerluyden te hebben, heb ick om veel redenen afgeslagen. Alhier genieten de schepen jegenwoordig seer goede verversinge, niet alleen van alderhande moeskruyden, maer oock van beesten, hoe wel deselve seer cleyn, oudt en mager syn. Ick hebbe

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

achter den *Taefel*-berch eenige mylen in het lant geweest, en aldaer seer goet lant gevonden, niet alleen om coorn te winnen, maer oock seer bequaem om wyngaert te planten, gelyck den comm. RIETBEECK op een heuvel, genaemt de *Bosheuvel*, alreede dertien hondert wyngaertboomen in de was heeft, die seer schoon staen. Generalyck belooft de wyngaert hier veel, gelyck oock de olyfboomen, die soo welig hier wassen als in *Italiën* soude kunnen doen, en hebben alreede seer veel afsetselen van haer geset, dat men der hier geen meer behoeft te senden. Het coorn was dat jaer oock wel gesuccedeert, sonderlinge de witte tarwe, sy meynen dit jaer 400 morgen te besaeyen, het manqueert hier meest aan treckossen, alsoo die gene die men van de Hottentots handelt, te oudt, te slap ende tot het wercken onbequaem syn.

» Ick hebbe de schepen alhier leggende, gelast, om, soo dra als gereet soude syn, haere reys te vervorderen, sonder naer den anderen te wachten, en ik meen met den eersten goede wint mede te vertrecken.

» Waermede dese eindigende, sal ick UEdelheyts in de protextie Godes bevelen, en blyven

Edele, Erntfeste, wyse, voorsienige, wel achtbare Heeren,

In het schip de Paerl, leggende in de *Taefel*-baey aen *Cabo de Bona Esperance*, den 29 Maert 1659

UEdelh. ootmoedige Dien.
A. VAN AELMONDE.

N°. 2. Edele, Erntfeste, etc.

» Naer dat ick op den 22ª October des voorleden jaers met drie schepen en vier fluiten uyt 't *Vlie* seyl gegaen was, heb ick weinich meer dan een etmael een goede wint behouden, en ben genoodsaeckt geweest, eerst voor de *Hoofden*, en daernaer achter het *Noortvoorlant* ten ancker te comen, alwaer het schip Arnhem, naer dat het tot daertoe vier anckers verloren

hadde, van ons afgeraekt is, gelyck oock het fluytje Emmenhoren, van de caemer van *Enkhuysen* buiten eenige noot en alwillens van ons afgeloopen is; den 31 desselven maent kregen wy een harde wint, waermede wy de *Hoofden* passeerden, en voorts het *Canael* afliepen, op de hooghte van 40 Gr. en 38 Noorderbreete, brack onse groote rhae; en scheyden de Princes Royael ende de fluyt Loenen alstoen van ons, en naer dat wy de voorschr. rhae met veel moeyte wederom vermaeckt hadden, is deselven twee daegen, naer dat hy opgehaelt was, wederom op een andere plaets gebrocken, soo dat wy siende dat de voorsz. groote rhae van binnen bedorven en vergaen was, ende over sulcx geen dienst meer conde doen, genoodsaeckt syn geweest een vierkante stenge die boven lagh, te gebrucyken, en hetselve met het beste stuck van de rhae aen een te maecken, en met plancken te verswaeren, waervan wy ons tot hiertoe gedient hebben, en hoopen de reys daermede sullen cunnen doen. Aen *Groot Canarien* is onse groote boot in passandt aen landt geweest, en heeft eenige verversinge aen boord gebracht, dewelcke ons voor de siecken seer wel te passe quam. Wy hebben onder de linie van den 26n Dec. tot 11 Jan. in stilte gedreven, en hebben voorts van de eylanden van *Martin Vaaz*, tot die van *Tristan d'Acunha*, en van daer tot hiertoe variabele en menichmael contrariewinden gehadt met veel stilte, meest als in dese gewesten gewoon is te gebeuren, waerdoor onse reys, etc.

(Als voren)

In de Paerel
den 29 Maert 1659.

(get.) A. VAN AELMONDE (1).

(Opschrift) Ed. Ernfeste, wyse, voorsienige, wel Achtbare Heeren, de Heeren bewinthebberen der Oost-Indische Comp. ter Vergaderinge van de seventiene.
tot *Amsterdam*.

---

(1) VAN AELMONDE vertrok van de Kaap den 1 April 1659, en overleed onder de kust van *Java*. Miss. Gouv. Gen. en Raden van *India*, dd. 15 Dec. 1659, aan den Command. JOHAN ANTONIE VAN RIEBEECK.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

N°. 3. »Edele, erntfeste, wel wyse, voorsienige Heeren, de edele Heeren Bewinthebberen van de Vereenigde Geoctroyeerde Oost-Indische Comp., ter Camere van *Amsterdam*.

»Hoe dat wy op den 3ª December laestleden uyt *Texel* syn t' seyl gegaen sullen UE. verstaen hebben; t' zedert hebben vooreerst op den 7ª in de *Jarmuydse* bancken gesworven den geheelen nacht tot dat den dagh aenbrack en wy de cust van *Jarmuyden* saegen, van waer voorts onse cours stelden om de *Hoofden* te passeeren, die des nachts daeraen door geraeckten; voorts liepen met een harde wint de *Canael* af, sonder meer landt te sien, dan eenlyck den hoeck van *Bevesier*, die maer met een flickeringe van de son eenichsints in 't gesicht creegen. Op den 11ª hadden in de *Spaense Zee* een seer harden storm, sulcx maer met een geswichte blinde ter lens liepen, en hadden genoech te doen om het soo gaende te houden, alsoo het waeter uytermaete hol schoot ende van alle canten overquam, jae selfs de cocx schoorsteen bedeckte; alsoo waeren vier daegen, de wint Oost wayende, somtyds wat harder, somtyds wat sachter. Op den 24ª dito saegen eerst de *Canarise* eylanden, en liepen by de wal van 't eylandt *Tercera* en *Forte Ventura* langs, daer wederom drie daegen een bylegger hadden; van daer sette onse cours naer de *Soute* eylanden, die wy op den 7ª January in 't gesichte creegen, loopende de voorste eylanden voorby om *St. Jago* aen te doen (daertoe d'Heer DUYVESEN ons voor 't uytloopen mondelingh belaste): alwaer op 25 vaedemen waeter om de Zuytsyde, dicht onder 't casteel ons ancker geset hebbende, setten onse schuyt en boot uyt, sendende de schuyt met den onderstuerman en den scheeps corporael (die sich uytgaf de tael te kennen) naer land, om aen den Gouverneur te versoecken, ofte aldaer mochte vervarschen van waeter

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

als andersints, waerop tot antwoorde gaven, dat sy geen ambassadeur in *Hollandt* hadden, en dat wy met de Portugesen in oorloch waeren; voorts dat dienvolgens niet lichtelyck conde resolveren ons vervarsinge te laeten volgen, doch dat den schipper en boeckhouder soude aen lardt comen, ende dat haer ondertusschen soude bedencken. Maer alsoo wy saegen, dat alle haer stucken claer maeckten (1), hadden quade achterdocht en conde doch niet wegh comen, alsoo der wint uyt der zee quam ende seer slap was, sulcx des naermiddags resolveerden de sloep wederom aen landt te senden met den commandeur van de soldaeten, neffens een van deselve, die heel goet latyn spreekt (haer eerst onderrichtende hoe dat die van *Portugal* t'sedert eenige tyde... oock een Ambassadeur in *Hollandt* hebben gehadt, ende hoe de saecken vooren stonden, die men meenden wel lichtelyck souden geaccomodeert connen worden); maer wesen haer wederom te rugge, eer dat haere voeten op 't landt setten, seggende dat des anderen daegs weerom souden comen. Wy bleven dan liggen tot des avonts, als de landtwint begost te wayen, lichtende alsdoen ons ancker en scheyden alsoo van daer, Godt sy gedanckt, alsoo sonder schaeden syn wegh geraeckt. Den 23, 24 en 25ª January passeerden de linie equinoctiael, hadden wel 14 daegen in stilte gedreven. Op den 20ª Maert syn alhier in de *Taefelbay*, aen de *Cabo de Bonne Esperance* (God heb loff), wel ten ancker gecoomen; de andere schepen, die vooruyt syn vertrocken, waeren noch niet alle hier gearriveert, dan eenelyck 't schip Arnhem ende de Princesse, die (te weeten de Princesse) soo als wy de baey quamen inseylen deselve is uytgeseylt; de andere schepen, als den Admiraet ofte de Paerel, de fluyten Loenen,

(1) *St. Jago* heeft dry fortressen, wel versien met stucken, de gront dicht onder de wal is bequaem om te anckeren, is meest bewoont van swarten en voorts banditen; de Gouverneur is een blancke.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Cortenhoeff en Zuylen, syn hier eerst dry dagen naer ons ter reede gecomen, als mede de Hector voor de respective caemer van *Delft*. Wy hoopen op morgen, Godt te voren mede, van hier te scheyden, om onse reyse naer *Batavia* te vervorderen, Godt wil ons een geluckige en behouden reyse verleenen. 't Jaght Zuylen gaet van hier naer *St. Helena* om ryst (die de retourschepen, die *de Caep* voorby syn geseylt, en in *St Helena* deselve ontlost hebben), van daer te haelen, sulex de andere schepen, als deese fluit, mette de twee andere syn laedinge hebben overgenomen.

» By d'inliggende notitie sullen UEd. connen sien, wat hier gelost en gelaeden hebben, alsmede wat volck is overgegaen, waeraen ons voorts refereere, ende niet anders hebbende, recommanderen ons (nae UE. gewenscht te hebben een gelucksalich nieuwe jaer, met veele naervolgende en in deselve gesontheit, geluck en all contentement) in UE. haere goede gratie, ende desselfs persoonen in Godes genaedige protextie.

In de fluyt Ulisses, liggende in de *Taefelbay*, aen *Cabo de Bona Esperance*, den 20 Maart 1659.

» Blyvende naer ootmoedige gebiedenisse
Hooch Edele Heeren,
UE. alderootmoedigste Dienaers
CORNELIS REYERSZ.,
STEVEN HATTINGH."

(Opschrift als de vorige.)

No. 4.

Laus Deo, den 29 Maert A° 1659, leggende aen 't fort de *Goede Hoop*. In de fluyt Cortenhoef.

Mijn Heeren, de Heere Bewinthebberen van de geoctroyeerde Oost-Ind. Compagnie tot *Amsterdam*.

» Salut, wy hebben UE. geschreven van den 25 December des verleden jaer, anno 1658, van de Eylanden *Groot Canarien*, verhope UE. sal die wel ter handt gecomen syn, van wegens de reys is langhdurich geweest met groote tegenspoed, hebben altyt met het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

galioot Zuylen by den Admirael geweest. De groote rhae van den Admirael is tweemale gebroocken geweest, eens op de hoochte van 40 graden 4 minuten, en den 16ª November 1658, op de hoochte 38 gr. 4 min. Doe heeft den Heer de Admirael de Paerl ons belast, dat wy by hem moste blyven, syn tot het fort *de Goede Hoop* by malcanderen geweest, en den 22ª Maert anno 1659, alhier Godt loff en danck gearriveert. Is een man van ons gestorven op den 21ª Maert anno 1659, was onse oppertimmerman, genaemt HENDRICK JANSEN SPECK van *Sardam*, en wy hebben 4 à 5 siecken gehadt; maer syn nu al weder gesont. Alhier vonden wy leggen 't schip Arnhem, Loenen, de Hector en Ulisses met een Engelsman, die veel siecken hadde, conden haer schip niet wel drooch houden met pompen, die van 't fort mosten haer daerin behulpsaem wesen. Van wegen ons scheepie, vaert Godt loff dicht, maer is de seylder niet, verhoopte het anders soude geweest hebben, 't is niet wel gebeniert (?), can altemets qualyck over staegh comen, het roer hangcht soo los in de haeck, dat wy vreesden daer een ongeluk moeste afcomen, hebben het derhalven alhier moeten laeten vermaecken, was te smal onder waeter, moesten daer een schegge aensetten, deses gaet per schipper STEVEN FORAN, op het galioot Zuylen, nae *St. Helena*, om aldaer aen de t' huysvaerders over te leveren, hy most aldaer ryst haelen, alhier syn noch twee schepen te verwachten, die mede nae 't Vaderland wilde, hebben alhier noch brieven gelaeten, om met die schepen voort te gaen, UE. syt gegroet en Godt bevolen.

UE. syn dienstwillighe dienaers
LUYT. PIETERSZ,
SALOMON SANDRA.

(Opschrift)
Erntfeste. wyse, voorsienige Heeren,
Myne Heeren, de Bewinthebberen van
de geoctroyeerde Oost-Indische Comp.,
ter Caemer van *Amsterdam*."

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

N°. 5. »Aen de Ed. Heeren Bewinthebberen, etc., ter Caemere van *Amsterdam*.

Om de Ed. Heeren te laeten weten ons geluckige arrivement, daerom dient desc om de Ed. Heeren te doen verstaen, wy gecomen bennen in de *Taefel*-bay den 20ⁿ Maert 1659, en hebben het schip Arnhem en Ulisses hier op de ree vinden leggen, met noch een Engelsch schip die nae *Livorno* wilde, den 22 deses 1659 is de Paerel, Cortenhoef en Zuylen oock op de reede gecomen, en aengaende ons volck is noch redelyck, en hebben geen dooden gehadt, als een die van onse fockerae is afgevallen, en is genaemt CORNELIS CORNELISSE van *Angelo*; en de vervarsinge hier goet, en ons weer claer gemaeckt om te seylen, soodat wy alleenlyck verwachten de goede wint, en verhoope dat Godt den Heere ons noch verder wil geleyden, en een geluckige ende voorts een spoedige reys wil verleenen, hier neffens syn E. E. Heeren van schipper JAN JANSE SCHRAEL, en van myn seer vriendelycke gegroet, en de almachtige Godt bevoolen door U. E. E. Heere

dienstwillige dienaers
JAN JANSE SCHRAEL.
AUGUSTYN WTENBOGAERT.
Adsistent.

Ady Maert, 1659.
In de Ruyt Loenen,
leggende in de *Taefel*-bay.

N°. 6. »Edele, erntfeste, achtbare, wel wyse, seer bescheyden Heeren.

»Myn Heeren. Om ons devoir in alle occasien te betrachten, hebben wy het selve by desen willen naekomen met U. E. A. toe te senden ons kort relaes van 't voornaemste gepasseerde tot ons arrivement aen *Cabo de Bon Esperance*.

»Naer dat wy den 2ⁿ October uyt *het Vlie* geseylt syn, sagen den 26ⁿ *Calis Cliff* ende de hoeck van *Doeveren*, daer wel dichte by quamen, maer konden die niet boven seylen, alsoo met contrarie winden over en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

weder laverende, somwylen ook het ancker in de gront smytende, om wegens den harden incomende vloet niet overstuer te dryven, tot den 30e dito, wanneer wy het 's nachts gesaementlyck midden in *de Hoofden* hebben geset, uytgenomen het galjoot van Enckhuysen ende 't schip Arnhem, die den 28e van de vloot geraeckt, sedert nyet weder vernomen hebben.

» Den 31e 'smorgens met een Noordelyck luchyen weder onder seyl gegaen, syn met redelycke voorspoet het *Canael* afgekomen.

» Den 8e November liet de Heer Commandeur de witte vlagge wayen, waerop den breeden Raedt vergadert en eenstemmich geresolveert is cours Zuit-west aen te stellen en sooveel doenlyck by den anderen te blyven, dien middagh de breete bekomen van 46 grad. en 45 min.; 's nachts verpreyden een oorlochschip gaende nae 't vaderlandt, die wy toeriepen naer *Oost-Indien* wilden

» Den 11e gisten *Cabo Finisterre* Oost, omtrent 60 mylen van ons.

» Den 15e 's nachts naemen onse marseyls in, om dat 't styff begon te wayen, met los buyich weder.

» Den 16e 's morgens noch onstuymich weder met stercken regen, donder en blixem, naer den middach claerdent wat op, sagen maer een van onse schepen, een van de fluytgens, 's nachts woey ons groot marsseyl stucken.

» Den 17e smorgens konden geen schepen meer sien.

» Den 18e waeren de *Barles* gepasseert.

» Den 23e met sons onderganck wiert van 't stengh landt gesien Z. ten W. en Z. Z. W. van ons, 7 à 8 mylen, gistent de *Cabo Cantin*, aan de cust van *Barbaryen*.

» Den 1e December 's morgens sagen de eylanden *Forte Ventura* en *Groot Canarien*, daerby langs seylden.

» Den 10e 's nachts *Ilha da Sal*, van hier syn wy sonder merckelycke stilte den 30e dito gekomen op de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Noorderbreete van 0 graden 2 min., passeerden met een mooy labber coeltje d'linie Aequinoctiael.

» Tot op de hooch e van de *Abrolhos* noch met redelycke coelte geseylt, hebben van doen aff veel slappe en contrarie winden gehadt tot op de hoochte van 38 graden Zuyderbreete, hielden echter noch fris en gesont volck, waervan wy d' oorsaeck toeschryven, het versche vleesch en veelheyt van pruymen, die het U. E. A. heeft gelieft ons mede te geven.

» Den 8e Maert 's avonts geluckelyck in de *Taeffelbay* gearriveert, hadden noch geen van onse schepen hier geweest, uytgenomen het Galjoot van *Enckhuysen*, dat al voor drie weecken naer *Batavia* was vertrocken.

» Den 16e dito 's middachs is het schip Arnhem by ons ten ancker gecomen.

» Wy hebben tot hier toe 8 man verloren; 6 gestorven en twee by ongeluck overboort gevallen en verdroncken, sullen onsen onderstuerman en hoogh bootsman sieck aen landt laeten, alsoo gedurende de reyse meest in de koy hebben gelegen, en de Comp. weinich dienst gedaen.

» Behoorlyck ververscht hebbende, sullen onse reys in de name Godes naer *Batavia* vervorderen, den selven Godt biddende U-E. A. wyt en breet uytstreckende handel met langhdurige voorspoet te willen segenen, en U.E.A. by gesontheyt en lanck leeven te bewaeren.

Verblyvende altyt
Edele, Erentfeste, Achtbare, wel wyse,
seer bescheyden Heeren,

U. E. A. ootmoedige en getrouwe
dienaren,
PIETER PAUW.
MAERTEN DOEDESZ.

In 't schip Princes Royael,
liggende op de reede voor het
fort *de Goede Hope* aen de
Cabo de bona Esperance,
den 18 Maert 1659.

(Opschrift) Edele, Erentfeste, Achtbare, wel wyse,
seer bescheyden Heeren,
de Heeren Bewinthebberen van de geoctroyeerde vereenighde
Oost-Indische Comp. ter Camer van *Amsterdam*.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

N°. 7. » Erentfeste, wyse, voorsienige, seer discrete Heeren Meesters.

Alsoo wy, door des Heeren g naede, met ons drie schepen, genoemt de Paerel ende Cortenhoeff en Zuylen, gearryveert syn, op den 22ª Maert, aen de *Cabo de bonne Esperânce*, ende hebben daer vinden liggen, vier schepen uyt 't vaderlant, met naeme schip Arnhem, de fluyt Ulisses en Leenen ende het schip den Hector, met noch een Engelsman, zoo en can ik niet naelaeten om 't selve aen UE. te adviseren als meede gesontheyt van ons geheele scheepsvolck, soo dat wy, Godt sy gelooft! noch geen siecke offe dooden gehadt en hebben; vorders soo syn wy, door 't goet vinden van den E. Heer VAN AELMONDE ende den Commandeur RIEBEECK en den breeden raed, gedestineert om een reys nae 't Eyl. *St. Helena* te doen, om aldaer 22 lasten rijst daer van daen te haelen, welcke de retourschepen hebben ingehaeld, dye aen de *Cabo* moste wesen, maer sy de selfde caep hebbe niet connen aendoen, door de harde en contrary wynden, soo syn sy genootsaeckt geweest om naer 't Eyl. *St. Helena* t' loopen, en haer aldaer te vervarschen. Ende wy aen 't Eyl. gecommen sullen syn, sal ick my op 't alderspoedichste wederom naer de *Cabo* vervoegen, om te eerder onse reys te vervoorderen naer *Batavya*. Soo mede heeft mey d'-Ed. Heer VAN AELMONDE belast om aen UE. te adverteren van syn goede gesontheyt ende welvaeren, en heeft een bryeff aen de *Cabo* gelaeten om aen UE. gesonden te worden, met de twee retourschepen, dewelcke daer noch verwacht werden; niet meer, dan syt van mey en de aendere officiers hartelyck gegroet ende den Heere in genaede bevolen."

UE. onderdaenigen Dienaer
Schipper STEVEN FORAN.

Het jaght Zuylen, tegenwoordigh
aen *St. Helena*, den 24 April anno 1659.

(Opschrift als voren).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

N°. 8. Erntfeste, Hooch-Achtbare, wyse, seer discreete Heeren.

Ons gebiedende Heeren.

» Hoe gelnckelyck wy door Godts genaede uyt *'t Vlie* geraeckt syn sal UE Sr. JURRIAEN HAECKMANS wel bekent gemaeckt hebben; nae plicht en ambtshalven, vinden ons genoodsaeckt de bevorderingh van de reyse tegenwoordigh UE. Achtb. te verwittigen, wyl de gelegenheyt soo door stilte, waerin wy nu 5 a 6 mylen van *Goustaert* N. W. van ons gelegen, liggen en dryven, als ontmoetingh van den brenger deses, synde een oorlogschip, geleydende, 24 andere coopvaerdieschepen naer *Rochelle* gevoechelyck daertoe dient.

» De vruchten van Uwe WelEd. voorsorgh in't reparreren van ons schip verneme overvloedelyck, alsoo 'tselve thans overdicht en nae wensch beseylt is, niet anders gebreeckende als een goede wint om een voorspoedige reyse te doen, dat ons Godt verleenen wil, den standt van't volck is als noch wel, verhoope met goede voorbeelden daer in te houden, met welvaerentheyt van ons alle is't door Gods genaede noch nae wensch, den Almogenden wil Uwe Wel Ed. lange daerin spaeren, dat biddende blyven

Erntfeste, Hooch Achtbare, wyse, seer discreete Heeren,
Uwel E. E. ootmoedige dienaren,

In *Malakka*, den 5 Juny 1659.

JAN VAN DER WERKEN.
W. VAN OUTSHOORN. (1)

(Opschrift als voren.)

---

(1) WILLEM VAN OUTSHOORN werd op het eiland *Amboina* geboren, den 4den Mei 1635; zijn vader zond hem vroegtijdig naar *Holland*, waar hij in de regten studeerde, en van waar hij in 1659, met den rang van Onderkoopman, weder naar *Indië* terugkeerde.

In 1691 volgde hij den Gouverneur-Generaal JAN CAMPHUYS zijne hooge betrekking op, waarvan hij ten behoeve van zijnen schoonzoon JAN VAN HOORN in 1704 afstand deed. Hij overleed te *Batavia* op den 27sten November 1720, in den hoogen ouderdom van ruim 85 jaren.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Uit *Nederland* aan

Namen der schepen.	Voor welke kamer.	Namen der schippers.	Getal koppen.	Getal dooden.	Zieken.
de Spreeuw.....	*Zeeland*...	.....	154	19	veel en scheurbuik
Amersfoordt.....	*Amsterdam*	.....	323	29	30 aan het scheurb.
de Meese	*Zeeland*...	MARTEN BASTINCK.....	63	6	veel .....
Elburg	*Amsterdam*	JACOB PIETERSZ. PEEREBOOM	150	.....	1
Dordrecht.....	*Delft*	JACOB CROON.....	464	14	weinig.....
't Wapen van Holland	*Amsterdam*	.....	305	9	veel .....
Geelmuyden.....	*Amsterdam*	SIMON JACOBSZ. MUNNICK...	79	1	geen.....
Prins Willem.....	*Zeeland*...	JACOB ENTEN.....	472	16	60 à 70 in de kooi
Nieuwpoort.....	*Amsterdam*	FREDERICK HERMANSZ.....	175	.....	20
Leerdam	*Amsterdam*	PIETER JANSZ. PUTMAN	172	3	eenige scheurbuik
Henriëtte Louise.....	*Zeeland*...	GERRIT JANSZ.	252	3	2 à 3
't Hart.....	*Rotterdam*	HARMAN RUYTER	134	1	weinig scheurbuik
Goeree.....	*Rotterdam.*	CORNELIS YONCK.	169	2	weinig.....
West-Vriesland	*Amsterdam*	JACOB JANSZ HOUTSCHIP. ..	351	72	scheurbuik 150...
de Harp.....	*Zeeland*...	CONWALLES	128	5	nog al wat scheurb.

Van *Batavia* aan *de Kaap* aangekomen de Retourvloot, onder

Schelvisch.....	.....	.....	.....	.....	.....
Achilles	.....	.....	.....	.....	.....
Paerl	.....	.....	.....	.....	.....
Malacca.....	.....	.....	.....	.....	.....
Gekr. Leeuw.....	.....	.....	.....	.....	.....
Oranje.....	.....	.....	.....	.....	.....
Hector.....	.....	.....	.....	.....	.....
Ulysses.....	.....	.....	.....	.....	.....
Hof van Zeeland.....	.....	.....	.....	.....	.....
Princes Royael.....	.....	.....	.....	.....	.....
Enckhuyzen.....	.....	.....	.....	.....	.....

In alles is karakter!? Zoude er ook iets ten aanzien van het karakter der Nederlanders van [illegible] aan hunne schepen? In deze lijst van namen der schepen vindt men slechts twee [illegible]en, zien minder op personen, meer op zaken van algemeen belang. Was men toen minder

PERPUSTAKAAN NASIONAL

de Kaap aangeko

Datum van vertrek.	Datum aank
1657. 12 October	27 Me
14 12 October. .	28 Maar 14 April
Texel 14 December	13 April.
Goeree 17 December	28 April.
't Vlie 13 October	4 Maart.
Texel 14 December	31 Mey..
1658. 20 January..	16 June.
Texel 1 April	25 July.
16 April....	7 Aug....
5 Mey.....	22 Aug..
Goeree 27 Mey	9 Septem
Goeree 27 Mey	16 Septe
't Vlie 18 Mey	27 October
30 Mey.....	17 Novemb

bevel van MATHIJS C

27 Dec. 1657	18 Febr. 165
29 Idem	3 Maart.
Idem	6 Id.
Idem	6 Id.
Idem	6 Id.
Idem	5 Id.
Idem 1658.	5 Id.
17 Jan. 1658	30 Id.
Idem	31 Id.
Idem	2 April
Idem	Idem

[illegible] 17de eeuw, vergeleken [illegible] namen, die bepaalde persone[illegible] blijkend of minder vervaand

de Kaap aangekomen.

Datum van vertrek.	Datum van aankomst.	Plaatsen aangedaan.	Eenige bijzonderheden.
1657.	1658		
12 October	27 Maart....	*Plymouth*...	andere mast. De Engelschen hadden 15 man er af gelicht.
	28 Maart....	.....	Een schip op de kust van *Brazilië* genomen.
14 12 October. .	14 April	5 dagen *Falmouth*	7 weken onder de Linie en 5 weken onder de kaap met stilte en zuidelijke winden.
Texel 14 December	13 April.		
Goeree 17 December	28 April.....	3—6 Febr. *St. Vincent*	Door verlies van boegspriet en fokkemast. 6 man weggeloopen.
't Vlie 13 October	4 Maart.....	21 Februarij *Saldanha* bay	
Texel 14 December	31 Mey.....	*Teneriffe*....	Door 't breken van een der masten.
1658.			
20 January..	16 Juny.....	*Tor*-bay. *St. Vincent.*	
Texel 1 April.	25 July.		
16 April....	7 Aug.	.....	Tusschen *Martin-Vaz* en de kaap veel stille.
5 Mey.....	22 Aug.	.....	Onder de Linie een maand gestokkeld.
Goeree 27 Mey	9 September.	.....	Omtrent de kaap 8 à 10 dagen stille.
Goeree 27 Mey	10 September	.....	Idem.
't Vlie 18 Mey	27 October..	14—25 Oct. *Sald*-bay.	In zeer desolate toestand in de *Said*-bay gekomen, door aanhoudende stilte onder de Linie.
31 Mey.....	17 November	16—27 July *Sierra Leone.*	Van daar tot de Linie ruim 6 weken doorgebragt.

bevel van MATHIJS CRAB en CORNELIS VAN QUAELBERGEN.

27 Dec. 1657	18 Febr. 1658		
20 Idem	3 Maart...	.....	Tusschen den 1 en 2 Febr. door storm van de vloot afgeraakt, tusschen *Mauritius* en *Bourbon*.
Idem	6 Id.		v. R. schrijft in zijn dagboek: 2 April, 's morgens goet weer en 't luchjen met regen westelyck, waren de voornoemde schepen Princes en Enckhuyzen wel ter reede gearriveerd..... Mitsgaders tot hiertoe 't bequaemste weder van de werelt ontmoet, synde ook 't gansche seysoen geen beter weer voor de retourschepen aen te treffen, als om desen tyt van 't jaer de Caep en de *Tafel*-bay in te seylen, want die soo vroeg in December van *Batavia* vertrecken, comen hier ordinair in de maend Febr. aen, als wanneer de Z. Z. O. somerwinden soo hard dese bay uytstormen, dat het tien om een is de bay te crygen, maer die omtrent halff Maert en later comen, sullen selden door de Z. Z. O. winden daerin belet leyden, maer altyts met goet gemack de bay crygen, vermits die harde winden in de maenden December, January en February allerfelst wayen, en, na 't eyndigen van dien, alle daegen wederom afnemen en fray gestadig weer wordt. (per memorie.)
Idem	6 Id		
Idem	6 Id.		
Idem	5 Id.		
Idem	5 Id.		
1658.			
17 Jan. 1658	30 Id.		
Idem	31 Id.		
Idem	2 April		
Idem	Idem		

De 17de eeuw, vergeleken met die der 19de, te denken vallen, in betrekking het geven van namen, die bepaalde personen op het oog gehad kunnen hebben; de overige namen zijn algevloeijend of minder verwaand?

(Vorgetragen auf der Versammlung der Königlich Böhmischen Gesellschaft der Wissenschaften
in der Versammlung vom 14ten Januar 1853.)

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

